

Tussen 'goed' en 'fout'

Laag scheerden de Duitse gevechtsvliegtuigen in de meidagen van 1940 over de Vecht. Ze drukten de bevolking van Nieuwersluis, Nigtevecht, Loenen, Loenersloot en Vreeland met de neus op de feiten: Nederland was in oorlog. Gelukkig bleef de Vechtstreek de verwoestingen van een *Blitzkrieg* bespaard; voordat hier ook maar één schot was gevallen, capituleerde het Nederlandse leger. Pas na deze overgave (op 14 mei) maakten de inwoners van de noordelijke Vechtstreek kennis met Duitse militairen.

Her en der werden de ongenode gasten ingekwartierd. Bij particulieren, maar ook in hotels. Vooral het hotel 'Het Raedhuys van Cronenburgh' aan de Rijkstraatweg te Loenen (het huidige kantoor van Tupperware) was populair. Het 'Raedhuys' lag strategisch aan wat toen nog de doorgaande weg Utrecht-Amsterdam was.

Het uitblijven van gevechtshandelingen betekende overigens niet dat iedereen zonder kleerscheuren de verwarrende meidagen doorstond. Veel bewoners kregen te maken met diefstal en vernieling. Na de capitulatie regende het klachten; eerst zou men bestolen zijn door gefrustreerde Nederlandse militairen en daarna door uitgelaten Duitse soldaten. Kleding, wollen dekens, horloges, bestek - niets was veilig

geweest, zo vertellen de processen-verbaal uit die dagen.

Versillende burgers deden aangifte van kapotgeslagen meubilair en vernielde ruiten. In Vreeland bedroeg de schade aan het schoolgebouw bijna veertien gulden; een relatief laag bedrag, maar voor burgemeester en wethouders voldoende om schadevergoeding te eisen bij het ministerie van defensie.

Nationaal-socialisme

Met de komst van de Duitse bezetting maakte Vechtstreek niet voor het eerst kennis met het nationaal-socialisme. In Nederland was eind 1931 de Nationaal Socialistische Beweging (NSB) opgericht door Anton Adriaan Mussert, hoofdingenieur bij de provinciale waterstaat van Utrecht, en griffieambtenaar C. van Geelkerken. Zij wezen spoedig na de oprichting van hun partij in het noordelijk Vechtgebied een NSB-kring ('afdeling') aan.

In politiek opzicht waren de agrarische dorpen Loenen, Loenersloot, Nieuwersluis, Nigtevecht en Vreeland in die jaren confessionele bolwerken. De RKSP, de ARP en de CHU konden in de gemeenteraden rekenen op een ruime meerderheid. Niettemin werden tientallen inwoners van Loenen, Loenersloot, Nieuwersluis, Nigte-

Gevorderde paarden worden in Loenen door de bezetter vanaf de Bloklaan weggevoerd. Foto: Bakkeun.

De spoorlijn Amsterdam-Utrecht ter hoogte van Nieuwersluis. De baan is in de laatste oorlogsmaanden opgebroken, de bovenleiding is geroofd en de dijken zijn ondermijnd. Foto: Bakkum.

vecht en Vreeland spoedig lid van de NSB-kring 'de Vechtstreek'.

In april 1935 deed de NSB voor het eerst mee aan verkiezingen; de Provinciale-Statenvierkiezingen. Met een landelijke score van gemiddeld 7,91 procent deed de NSB velen versteld staan. Maar langs de Vecht was de NSB nog succesvoller. Zo behaalde behaalde Musserts partij in het district Loenen/Nieuwersluis tien procent van de stemmen. Ook in Loenersloot, Nigtevecht en Vreeland scoorde de NSB boven het landelijk gemiddelde.

Het stembussucces van de NSB zette zich na 1935 echter niet voort. Bij de Tweede-Kamerkiezingen in mei 1937 halveerde het NSB-electoraat bijna: 4,21 procent. Maar net als twee jaar eerder, was het resultaat in de Vechtstreek hoger dan het landelijk gemiddelde. In Loenersloot behaalde de NSB maar liefst 7,1 procent van de stemmen. Nigtevecht was een 'goede' tweede met 6,5 procent. Vreeland volgde met 4,8 procent. En Loenen/Nieuwersluis sloot de rij met 4,7 procent.

Verbazingwekkend, deze relatief grote aanhang in de Vechtstreek? Uit historisch onderzoek is al eerder duidelijk geworden, dat de grootste concentratie NSB-aanhang nogal eens werd aangetroffen in welvarende streken. En zo'n streek was de Vechtstreek. Ook in een 'gegoede' streek als het Gooi kon de NSB vóór de oorlog op relatief veel steun rekenen.

Bovendien was de Vechtstreek van oudsher in politiek opzicht altijd al 'rechts' georiënteerd geweest. In bij voorbeeld Loenen behaalden de

confessionele, de liberale en een aantal rechtse splinterpartijen in 1933 88,4 procent van de stemmen, terwijl dat cijfer voor heel Nederland 73,3 bedroeg. Die van oudsher rechtse oriëntatie van het electoraat vergemakkelijkt de overgang naar die nieuwe rechtse partij, de NSB.

Verzet

Nadat de Duitse bezettingsmacht zich in de loop van mei had geïnstalleerd, hernam in de Vechtstreek het dagelijks leven zijn gang. Verzet kwam slechts schoorvoetend tot uiting. Zo werd in de kerken gebeden voor de gevluchte regering en de leden van het Koninklijk Huis én werden anti-Duitse leuzen geschilderd op het (toen nog bestaande) spoorwegstation van Nieuwersluis. Een jaar later liep de verjaardag van koningin Wilhelmina (31 augustus 1941) uit op een demonstratieve afhankelijkheidsbetuiging; met name in Loenen en Vreeland werden talloze oranje bloemen voor de ramen geplaatst.

Langzaam maar zeker ook werden burgers die als 'fout' bekend stonden, met de nek aangekeken. Vooral een kopersstaking bleek effectief. Toen in 1941 een SS-officier bij het gemeentebestuur van Loenen de antecedenten natrok van een Loenense SS-vrijwilliger, antwoordde burgemeester W.I. Doude van Troostwijk dat de ouders van deze jongeman een winkel hadden die niet meer zo goed draaide. „Wahrscheinlich”, aldus de burgemeester in zijn Duitstalige, schriftelijke antwoord, moest de oorzaak hiervan gezocht worden in het NSB-lidmaatschap van de ouders.

Niettemin afficheerde de NSB zich nadrukkelijk in de Vechtstreek. Nadat twee geüniformeerde nationaal-socialisten op een zondag in augustus 1941 tussen Nieuwersluis en Loenen vier burgers van hun fiets hadden geslagen (onder het uitroepen van: „Joden! D'r uit!”), was voor burgemeester W.I. Doude van Troostwijk de maat vol. Hij eiste excuses van de in Vreeland woonachtige NSB-kringleider, zijn broer (!) H.J. Doude van Troostwijk.

De kringleider zag echter geen enkele reden in te binden. Integendeel. In zijn schriftelijke antwoord riep hij de burgemeester van Loenen op te voorkómen, dat „leden der N.S.B. waaronder ook ik persoonlijk, herhaaldelijk worden uitgescholden, beschimpt, beledigd en bedreigd, in Uw Gemeente”. Ook kinderen uit nationaal-socialistische gezinnen zou het leven zuur worden gemaakt. „Ik maak U er op attent, dat de kinderen der Nationale Jeugdstorm, die op de „Vijverhof” gaan oefenen, door een volwassen persoon door Uw gemeente moeten worden begeleid, daar zij anders niet veilig zijn!” Zelf was H.J. Doude van Troostwijk niet van plan zich „verder straffeloos te laten uitjouwen en uitschelden”. Daarom stelde hij „bij voorbaat” de burgemeester van Loenen „verantwoordelijk voor elke daad van geweld die tegen een lid van de N.S.B. wordt verricht”.

Illegaliteit

Naarmate de bezetting vorderde, voerde de bezetter de druk op. Joden werden gedeporteerd en volwassen mannen werden opgepakt om te werk gesteld te worden. Dat leidde in de zomer van 1942 tot de oprichting van de Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers (LO).

Aan de wieg van de LO stond Frits Slomp, een gereformeerde predikant uit het Overijsselse Heemse. Onder de schuilnaam Frits de Zwerwer reisde hij stad en land af om via zijn kerkelijke relaties lokale LO-commissies van de grond te krijgen. Die commissies verzamelden de namen van degenen die een onderduikadres zochten. Door die namen met andere commissies uit te wisselen, zag de LO kans duizenden te laten onderduiken.

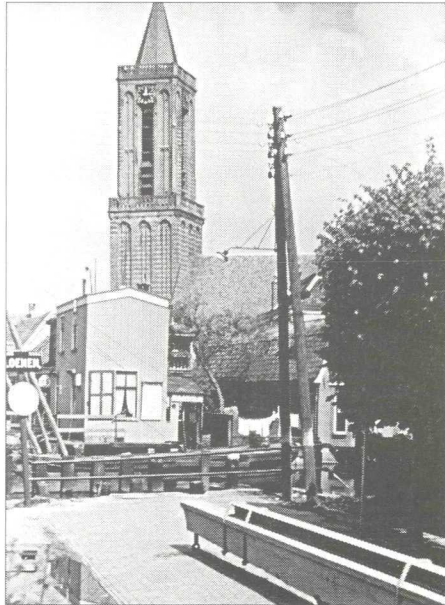
Inmiddels was de georganiseerde illegaliteit in Loenen en omgeving op gang gekomen. Moeizaam, dat wel. En dat was niet zonder reden,

herinneren diverse oud-illegalen zich vijftig jaar na dato: terwijl in veel andere delen van het land de bezetter met harde hand regeerde, bevond de noordelijke Vechtstreek zich in een relatief rustig gebied.

Mede om deze reden werd al vrij snel een aantal voornamelijk joodse onderduikers in de Vechtstreek ondergebracht. Onder meer in de korenmolen tussen Loenen en Vreeland. Het bleef echter bij een klein aantal. „Het was hier het hartje van het land. Mannen die vluchten voor de arbeidsinzet, gingen eerder in de richting van het dun bevolkte Friesland en de polders”, weet een oud-illegale werker nog.

Ondanks deze activiteiten, richtte Slomp medio 1943 samen met de gereformeerde predikant I. Groenberg te Nederhorst Ten Berg een LO-district op voor de Vechtstreek. Het ondergrondse werk dat daar reeds werd verricht, was te versnipperd, vonden beide heren. Op 11 juni 1943 vond in de consistorie van de Gereformeerde Kerk te Breukelen de oprichtingsvergadering van het LO-district 'de Vechtstreek' plaats. Onder de 21 aanwezigen bevonden zich illegale werkers uit Loenen, Loenersloot, Nigtevecht en Vreeland.

Dat men hier in een relatief rustige omgeving opereerde, betekende niet dat de bezetter de Vechtstreek links liet liggen. Eind 1943 kroop

*Op last van de Duitse bezetter wordt in het voorjaar van 1945 de ophaalbrug tussen Loenen en Oud-Over afgebroken.
Foto: Bakkum.*

de illegaliteit door het oog van de naald, toen in de consistorie van de Gereformeerde Kerk in de Dorpsstraat te Loenen een vergadering van het LO-district 'de Vechtstreek' werd gehouden. Plotseling arriveerden leden van het verzet in Mijdrecht en Abcoude met de mededeling, dat de *Grüne Polizei* alle dorpen langs de Vecht uitkamde op illegalen en onderduikers. Alle aanwezigen wisten vóór aankomst van de Duitsers te ontkomen.

Deze afloop is symbolisch voor het illegale werk in de noordelijke Vechtstreek. Vlak na de oorlog concludeerde een oud-verzetsman in de top van de LO dat 'de Vechtstreek' het enige LO-district is geweest, dat er in de bezetting „zonder kleerscheuren vanaf is gekomen”.

Dat geldt ook voor een groot deel van het overige illegale werk. Zo vaak als nodig was, heeft bij voorbeeld de Loenense drukkerij Van Kralingen ongestoord valse documenten kunnen drukken. Tevens werd vanuit deze drukkerij het illegale *Trouw* verspreid.

De toenmalige gemeentesecretaris L.J. den Hollander was betrokken bij de vervalsing van

onder meer persoonsbewijzen. Als rechterhand van de burgemeester was zijn rol dusdanig, dat hij zijn medewerking kon verlenen aan de 'overval' op het Loenense bevolkingsregister op 3 januari 1945. Op klaarlichte dag namen op de fiets twee illegalen uit Nieuwer ter Aa het voor de Duitsers zo waardevolle register weg. In de dagen daarna werden door leden van de Binnenlandse Strijdkrachten (BS) ook de bevolkingsregisters van onder meer Vreeland en Loenersloot weggehaald. Na de oorlog kwamen enkele registers tevoorschijn bij houthandel Hulsman in Nieuwersluis.

Wapendroppings

Door de Nederlandse regering in ballingschap werden in september 1944 de Binnenlandse Strijdkrachten (BS) in het leven geroepen. In de laatste fase van de oorlog zouden de BS onder meer via sabotage de geallieerde legers een handje moeten helpen. Daartoe werden 's nachts op verschillende plaatsen in het bezette Nederland wapens gedropt.

De oprichting van de BS betekende min of meer het einde van de LO in de Vechtstreek. Alles „wat in de LO enigszins gemist kon worden, ging over in gewapend verzet in BS verband”, aldus een ooggetuige.

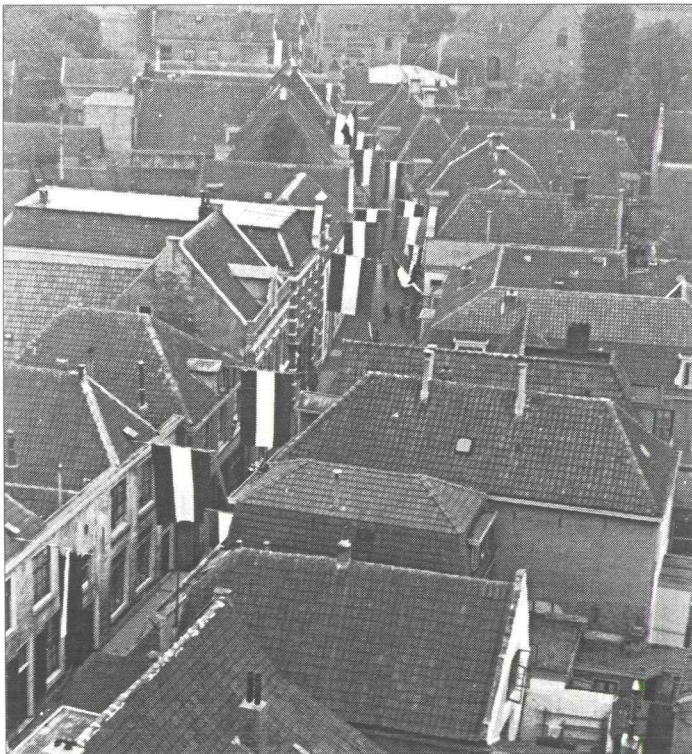
De georganiseerde illegaliteit in Loenen, Loenersloot, Nieuwersluis, Nigtevecht en Vreeland zette het werk onder BS-vlag voort.

Hoewel de illegaliteit eind 1944 al over wat wapens beschikte - in 1942 en 1943 waren de wapens opgevestigd die het Nederlandse leger na de capitulatie in de Vinkeveense Plassen had geworpen - kwamen ook hier in het najaar van 1944 wapendroppings op gang.

In opdracht van onder meer de commandant van het BS-district 'de Vechtstreek', ir. A.F.U. Krikke ('van Breukelen'), werden twintig afwerpterreinen gezocht in de weilanden tussen Kockengen en Wilnis (om vergissingen bij de geallieerde piloten te voorkomen, lagen alle afwerpterreinen aan de westzijde van het Merwedekanaal, het huidige Amsterdam-Rijnkanaal). Via een illegale zender in Kockengen werd 'Engeland' op de hoogte gebracht van de afwerpterreinen.

Begin september 1944 gingen de droppings van start; eerst één-à tweemaal per week, later bijna iedere nacht. Was een dropping succesvol

*Mei 1945: de vlag kan in alle vrijheid weer uit!
(Dorpsstraat, Loenen)
Foto: Bakkum*

verlopen, dan werden de wapens die verdeeld moesten worden onder de groepen ten oosten van het Merwedekanaal (het huidige Amsterdam-Rijnkanaal), verstopt bij houthandel Hulsman aan de westzijde van het kanaal.

Verscholen onder allerlei rommel, in rieten fietsmanden, onder hout in handkarren werden de wapens vervolgens naar de dorpen langs de Vecht gesmokkeld. Daarna werden de BS'ers op boerderijen wegwijs gemaakt met Engelse wapens. Die instructies waren veelal in handen van illegalen die eerder in het Nederlandse leger hadden gediend.

Omdat niemand zich 's avonds van de bezetter op straat mocht vertonen, vonden de instructies overdag plaats. Echt schieten was er dan ook nauwelijks bij; het bleef veelal bij een uurtje theorie.

Wonder boven wonder is de smokkel van de gedropte wapens in de Vechtstreek maanden achtereen goed gegaan. Totdat twee weken vóór de bevrijding, in de morgen van 23 april 1945, de illegale werkers Johannes Mijwaart uit Vreeland (28) en Jacobus de Ronde uit Kortenhoef (28) werden betrapt bij de (niet meer bestaande) brug in Nieuwersluis over het Merwedekanaal. Zij vervoerden in hun bakfiets wapens voor de illegaliteit in Vreeland en Nigtevecht.

Dezelfde avond nog werden ze bij slot Loenersloot, waar een onderdeel van de Wehrmacht was gelegerd, zonder enige vorm van berechting gefusilleerd.

Rolls Royce

In het laatste half jaar van de bezetting werd de Vechtstreek niet alleen verrijkt met een onderdeel van de BS. Loenen kreeg eveneens een afdeling van de illegale inlichtingen- en koeriersdienst Rolls Royce. Dit dorp lag immers strategisch aan de spoorlijn Amsterdam-Utrecht en vlakbij het Merwedekanaal. Regelmatig voerden geallieerde piloten aanvallen uit op het spoorwegstation te Nieuwersluis, op de spoorlijn zelf, op de brug over het Merwedekanaal tussen Loenen en Loenersloot en op het scheepvaartverkeer.

Het was voor de geallieerden van belang te weten, waar de Duitse troepen in het westen van het land gelegerd waren en in hoeverre de beschietingen het gewenste resultaat hadden

*De burgemeester van Loenen, W.I. Doude van Troostwijk, terug op zijn post.
Foto: Bakkum.*

gehad. In Loenen hielden bakker Jan van Angeren, gemeentambtenaar Gerrit van Hofwegen, schoolmeester John Uidenboogaard en de in Loenen ondergedoken spoorwegman Piet Fakkeldij, een zwager van Van Angeren, zich met dit werk bezig. Zes jongedames, Mien van Angeren, Christien Hulsman, Miel de Jongh, Mientje Logger, Teunie Lokhorst en Loes Tukker-Logger, completeerden als koeriers het geheel.

„Als er een bombardement was geweest, ging ik er op af. Toen die vliegtuigen afgezwaaid waren, ging ik kijken. Je zette je gegevens dan heel kort op papier”, herinnert Fakkeldij zich. Deze werkwijze was kennelijk een succesvolle. De Rolls Royce-berichten uit die tijd staan bol van de gegevens over de resultaten van geallieerde beschietingen, door de bezetter aangelegde wegversperringen, lokaties van schuttersputten, de resultaten van Duitse razzia's, arrestaties van illegalen, Duitse troepenverplaatsingen enzovoorts.

Eenmaal in het bezit van de gewenste informatie, was het voor de medewerkers van Rolls Royce zaak de gegevens zo spoedig mogelijk 'aan de overkant' te krijgen. Koeriers namen deze mee naar Breukelen of Amsterdam. Van daaruit werden ze doorgeseind naar Engeland.

*In de laatste oorlogsdagen is de oude klapbrug van Vreeland door de bezetter vernietigd.
Foto: Coll. Aalderink*

Liquidatie

Eerder memoreerden we de moord op Johannes Mijwaart en Jacobus de Ronde. In de avond van de 22e februari 1945 werd brugwachter P. Nouwen van de Cronenburgherbrug in de Bloklaan (tussen Loenen en Oud-Over) geliquideerd door de illegaliteit.

„Op 22 Febr. j.l. omstreeks half 10 's avonds drongen 3 in Duitse uniform gekleedde personen de woning binnen van P. Nouwen”, zo begint het rapport dat Rolls Royce van de gebeurtenis opstelde. „Zij hebben een grondige huiszoeking gedaan, terwijl er één Nouwen met een revolver in bedwang hield, klaarblijkelijk zochten ze een persoon in dat huis. Nadat zij met de huiszoeking klaar waren, dwongen ze Nouwen naar buiten te gaan (...). Nauwelijks was hij op de brug, of Nouwen werd door 15 kogels (...) gedood. Daarop namen de Duitsers de vlucht (...). Volgens Stach, commandant van de Luchtpost in de gemeente Loenen zou de aanslag op hem bedoeld zijn geweest. Hij komt 's avonds veel bij Nouwen, vandaar de huiszoeking. Dien avond was hij juist niet aanwezig.”

Na de moord op Nouwen hield Loenen de adem in. Zou de Duitse bezetter tot represailles overgaan? Inderdaad werd direct een lijst opgesteld met namen van burgers die gegijzeld moesten worden. Maar bij het opstellen van die lijst bleef het. „Stach heeft getelefoneerd met majoor Kremer van de Wehrmacht-

kommandantur in Utrecht”, wist de medewerker van Rolls Royce. „Er zullen naar alle waarschijnlijkheid geen represailles genomen worden, daar de betrokkene een “Nederlands burger” was. Anders zou het zijn als een Duits militair gedood zou worden, dan zou heel Loenen afgebrand worden.”

Volgens Rolls Royce was Nouwen ooit een half jaar lid van de NSB geweest, werd hij uit de partij gezet „wegens zijn onbeschoft optreden”, maar was hij „de laatste tijd sympatiserend lid”. In deze periode had hij „ongevraagd alle inlichtingen aan Duitse politieautoriteiten” verstrekt. Zo zou hij zijn overbuurman aan de Duitsers hebben verraden en de hand hebben gehad in de uitlevering van vijf Loosrechtse illegalen aan de SD.

Rest de vraag, wie voor de liquidatie van Nouwen verantwoordelijk is geweest. In juni 1945 rapporteerde de oud-commandant van de BS-Loenen, I.J. Mulder, aan de Adviescommissie Rechtsherstel en Beheer te Utrecht, dat Nouwen „destijds” was „doodgeschoten door illegalen”. Ooggetuigen hebben bovendien verklaard, „een stem” te hebben herkend van „iemand uit een naburig dorp”, die „tot een zogenaamde ondergrondse knokploeg behoorde”. Was dat naburig dorp Loosrecht? Een naoorlogs verslag van het voormalige verzet meldt, dat verzetsmensen uit deze gemeente al eens in september 1944 hadden getracht Nouwen „neer te schieten wegens collaboratie”.

Het lijkt derhalve voor de hand liggend, dat de groep-Loosdrecht enkele maanden later Nouwen opnieuw heeft opgezocht. Te meer daar Nouwen als inwoner van het buurtschap Oud-Over woonachtig was in de gemeente Loosdrecht.

Verplicht graven

De opmars van de geallieerde legers was in het voorjaar van 1945 niet meer te stuiten. De Duitse bezetter in de Vechtstreek werd hierdoor aangespoord verdedigingswerken aan te leggen. De Loenerslootse brug over het Merwedekanaal werd met betonnen obstakels gebarricadeerd en de ophaalbrug over de Vecht in Loenen werd op last van de Wehrmacht afgebroken. In Vreeland werd de Oude Brug opgeblazen en de Nieuwe Brug van explosieven voorzien. Ten oosten van de Vecht werden stukken land onder water gezet. Bovendien werd besloten langs de provinciale weg tussen Loenen en Vreeland schuttersputten te graven.

Voor het doorsteken van dijken en het graven van schuttersputten riep *Organisation Todt* Nederlandse mannen op. Maar met de bevrijding in zicht, lieten zij zich niet zo snel ronselen. Ook niet toen een loon van vijf gulden per dag en 330 gram extra brood in het vooruitzicht werd gesteld.

Op 19 april 1945 sommeerde de NSB-burgemeester van Loenen en Vreeland, H.J. Doude van Troostwijk, 'zijn' burgers zich aan te melden voor het graafwerk. 120 inwoners van Loenen moesten zich vrijdag 20 april om acht uur 's morgens melden. „Indien het gevraagde aantal zich niet tijdig meldt zal door de Duitse weermacht tot vordering van arbeidskrachten worden overgegaan.”

Die 120 man meldden zich echter niet. Slechts twee kwamen opdagen. De Duitsers sloegen hard terug met een razzia, waarbij nog dezelfde dag 25 mannen werden opgepakt.

De volgende morgen meldden zich 'slechts' veertig gravers. Daarop werden de nederlands-hervormde predikant H.N. van Hensbergen, zijn gereformeerde collega A. Hordijk en een viertal andere vooraanstaande Loenenaren door de bezetter in slot Loenersloot vastgezet.

Na een paar uur werden de beide predikanten echter vrijgelaten op voorwaarde dat zij hun best zouden doen het aantal arbeiders op 120 te brengen. Bovendien werd bedreigd een aantal huizen in brand te steken. Iedereen sloeg de schrik om het hart, behalve NSB-burgemeester H.J. Doude van Troostwijk. „Dan moet de bevolking ook maar niet zo dom zijn”, was zijn laconieke commentaar op de terreur van Duits zijde.

Leden van de Binnenlandse Strijdkrachten (BS) na de bevrijding op pad voor de arrestatie van NSB'ers.
Foto: Bakkum.

De maatregelen van de bezetter zetten zoden aan de dijk. De georganiseerde illegaliteit riep, nu het leven van onschuldige mensen in gevaar was, de bevolking op te voldoen aan de eisen van de bezetter. Een paar uur later beschikten de Duitsers over ongeveer 130 arbeiders. Anderhalve week lang, tot en met 4 mei, hebben zij in Loenen, Vreeland en Overmeer (bij Nederhorst den Berg) verdedigingswerken aangelegd.

Bevrijding

De gebeurtenissen op 20 en 21 april 1945 blijken achteraf de laatste stuipreukingen van de bezetter te zijn geweest. De Duitse capitulatie op 5 mei betekende het einde van vijf jaar vreemde overheersing.

Vanaf dat moment kon de BS in Loenen, Loenersloot, Nieuwersluis, Nigtevecht en Vreeland de wapens daadwerkelijk te voorschijn halen. NSB'ers, een klein aantal SS'ers en een handvol Duitse Wehrmachtssoldaten werden opgepakt en vastgezet in de Koning Willem III-kazerne te Nieuwersluis.

De bezetter hoefde uiteindelijk niet daadwerkelijk bevochten te worden. Bijna vijftig jaar na dato herinnert een voormalige verzetsman uit Loenen zich, dat hij vlak voor de Duitse capitulatie de opdracht kreeg zijn peloton van de BS

gereed te houden om - indien noodzakelijk - de Loenerslootse brug voor opblazen te behoeden. „Dan hadden we werkelijk naar voren moeten komen en hadden we tegenover beroepssoldaten gezeten”, verzucht hij. „Daar heb ik toen slapeloze nachten van gehad.”

Ruurd Ubels

BRONNEN

- Gereformeerde Kerk Loenen a/d Vecht, notulen kerkeraadsvergaderingen (1933-1945)
- Gemeente-archief Loenen
- Gemeente-archief Vreeland
- Provinciekantoor Utrecht, Utrechtsch Dagblad, banden april t/m juni 1933, april t/m juni 1935, april t/m juni 1937 en april t/m juni 1939.
- Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD), Amsterdam, archief LO/LKP
- RIOD, Amsterdam, archief NBS
- RIOD, Amsterdam, archief NSB
- RIOD, Amsterdam, archief RvV
- RIOD, Amsterdam, archief RR

Vraaggesprekken

- P. Fakkeldij
- C. Hulsman
- W. Verhage

*Bij de bevrijding van ons land: controle door de Binnenlandse Strijdkrachten aan de Provinciale Weg in Vreeland.
Foto: Coll. Aalderink*